

natuur & bos

Prairietuinen

Een lust of een last voor de biodiversiteit

Sinds enkele jaren is er heel wat te doen rond prairietuinen in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk (bijv. Schmidt 2003, Hitchmough et al. 2004). Prairietuinen zijn beplantingen die bestaan uit grassen en bloeiende planten die in principe in de prairies van Noord-Amerika voorkomen. De verhouding bloeiende planten/grassen ligt in prairietuinen veel hoger dan in natuurlijke prairies (Hitchmough & de la Fleur 2006). Dikwijls worden er ook Europese graslandplanten in gebruikt (Oudolf & Kingsbury, 2005).

Prairietuinen – langer dan vandaag potenties

Prairieplanten worden al langer toegepast in klassieke borders (diverse soorten uit de genera *Aster*, *Coreopsis*, *Echinacea*, *Helianthus*, *Liatis*, *Monarda*, *Rudbeckia*, *Stipa*, *Veronicastrum*...) (Hitchmough et al. 2004). Op zich verschilt het gebruik van prairieplanten in niets met het gebruik van andere uitheemse soorten. Alleen de manier waarop ze nu toegepast worden (als te maaien grasland) en het eventuele gebruik van minerale mulchen verschillen van de klassieke toepassing (in borders).

Prairietuinen zijn aantrekkelijk voor toepassing in openbaar groen omwille van volgende eigenschappen (Hitchmough et al. 2004, Fiers en Hermy 2009):

- **Prairiebeplantingen hebben een grote beleevingswaarde:** prairiebeplantingen zijn het hele jaar door

boeiend: bolgewassen in het voorjaar, uitbundige bloei in de zomer, krachtige herfstverkleuringen van de grassen in het najaar, aantrekkelijk winterbeeld door grassen/stevige uitgebloeide bloeistengels. Inheemse graslanden hebben hun bloeipiek meestal in mei-juni. Het herfst- en winterbeeld wordt dikwijls minder aantrekkelijk bevonden.

- **Prairiebeplantingen kunnen onderhouds-arm zijn:**

selectief wieden en jaarlijkse maaibeurt met afvoer. In dit opzicht gelijken ze sterk op aangelegde inheemse graslanden op arme bodems.

Deze eigenschappen maken dat prairiebeplantingen voor openbare besturen wellicht een haalbaar alternatief zijn voor arbeidsintensieve cultuurlijke border-beplantingen en voor arbeidsextensieve mono-beplantingen met altijdgroene of wintergroene planten. In het eerste geval worden cultuurlijke

beplantingen met uitheemse soorten vervangen door een minder arbeidsintensieve beplanting, eveneens bestaande uit uitheemse soorten. In het tweede geval wordt een monotone beplanting met weinig natuurwaarde vervangen door een meer diverse beplanting met soorten die dikwijls veel insecten aantrekken. In beide gevallen valt er iets te zeggen voor het gebruik van prairiebeplantingen.

Prairietuinconcept in het openbaar groen

De relatief eenvoudige toepassing van prairiebeplantingen (veel soorten hebben een brede ecologische range), het eenvoudige, arbeidsextensieve onderhoud en de grote beleevingswaarde, zouden ertoe kunnen leiden dat er te pas en te onpas prairiebeplantingen worden aangelegd. Maar er is wellicht ook reden tot bezorgdheid.

natuur & bos

Gevaren

Verschillende prairieplanten werden reeds als potentieel invasief geregistreerd door de BFIS (Belgium Forum on Invasive Species) (*Solidago canadensis*, *Solidago gigantea*, *Rudbeckia laciniata*, *Gaillardia x grandiflora*, *Helianthus tuberosus*, *Aster lanceolatus*, *A. novi-begii*, *A. salignus*, *Lupinus polyphyllus*). Sommige uit prairiebeplantingen afkomstige soorten verjongen zich via uitzaai en zetten massaal zaad (bijv. *Verbena bonariensis*). Door de prairietuinen-trend zijn meer en meer prairieplanten in de handel verkrijgbaar. Verschillende van de nieuw-ingevoerde soorten zouden eveneens invasief kunnen zijn. Door het gevaar voor mogelijke invasies is een algemene toepassing, in het bijzonder in landelijke gebieden, niet zonder risico's (bijv. Kühn 2005, Fiers & Hermy 2009).

Keuzes maken

Op plaatsen waar inheemse graslanden/beplantingen met inheemse soorten aan de functievereisten voldoen, dienen zij bijgevolg absoluut de voorkeur te krijgen boven het gebruik van prairiebeplantingen. Uitheemse planten kunnen weliswaar een groot nectar-aanbod leveren voor insecten, maar inheemse planten hebben nauwere relaties en complexere voedselwebben met onze inheemse fauna (bijv. als waardplant). Uitheemse soorten kunnen een aanzuig-effect op de insectenfauna hebben waardoor bestuiving van de inheemse planten mogelijks een probleem wordt (bijv. Brown & Michell 2001, Moragues E. & Traveset 2005, Thijs 2008).

Toepassing in stedelijke omgevingen

De toepassing van prairietuinen in een stedelijke omgeving is in essentie weinig verschillend van het gebruik van andere begroeiingen met uitheemse soorten en variëteiten zoals dit nu het geval is. Wanneer beplantingen met uitheemse soorten (prairietuinen of ander beplantingen) worden aangelegd, verdient het aanbeveling om hierin ook zoveel mogelijk inheemse (autochtone) soorten te gebruiken. Onderzoek naar de mogelijkheden van toepassing van inheemse kruidachtige soorten met vergelijkbare kwaliteiten als prairiebegroeiingen voor openbaar groen ontbreekt tot op heden. De mogelijkheden ervan in

combinatie met minerale mulchen zijn niet onderzocht. Het is, onder meer bij gebrek aan lokaal onderzoek, niet onlogisch dat groenvoorzieners zich richten op wat in het buitenland (bijv. Duitsland) opgang maakt.

Slotbedenking

Hoewel niet strikt gebonden aan het al dan niet toepassen van prairiebeplantingen, lijkt het ons toch belangrijk om te vermelden dat structuurrijke beplantingen en variatie in groenvormen belangrijk zijn voor de biodiversiteit. Een grootschalige toepassing van prairiebeplantingen ter vervanging van bestaande gazons, kruidachtige borders, heestermassieven ea. is af te raden. Prairiebeplantingen kennen, net zoals inheemse graslanden, weinig structuurvariatie. Dit betekent niet dat deze groenvormen niet belangrijk zijn. Ze dienen echter toegepast te worden in combinatie met waterpartijen en houtige begroeiingen. Verticale en horizontale variatie dient gepromoot te worden (gelaagde begroeiingen, combinaties van hoog opgaande en lage planten, afwisseling tussen water, kruidachtige en houtachtige beplantingen, geleidelijke overgangen tussen kruidachtige begroeiingen, heestermassieven, bossen...).

Tekst

Evelyn Fiers
KULeuven, Afdeling Bos,
Natuur & Landschap
evelynfiers@ees.kuleuven.be

Martin Hermy
KULeuven, Afdeling Bos,
Natuur & Landschap
martin.hermy@ees.kuleuven.be

Meer info

www.natuurenbos.be. U kan het rapport downloaden via deze link http://www.natuurenbos.be/nl-BE/Thema/Groen/Harmonisch_Park_en_Groenbeheer/Technische_richtlijnen/Vaste_planten.aspx

Referenties

Archibold, O. W. 1995 Ecology of world vegetation. Chapman and Hall, London, UK

Brown B.J. & Mitchell R.J. 2001. Competition for pollination: effects of pollen of an invasive plant on seed set of a native congener. *Oecologia* 129: 43-49

Fiers E. & Hermy M. 2009. Vaste planten voor openbaar groen in Vlaanderen: gebruik, aanbod, duurzaamheid en beplantingsconcepten. Rapport in opdracht van ANB, uitgevoerd door de Afdeling Bos, Natuur en Landschap van de KULeuven.

Hitchmough J., de la Fleur M., Findlay C. 2004. Establishing North American prairie vegetation in urban parks in northern England. Part 1. Effect of sowing season, sowing rate and soil type. *Landscape and Urban Planning* 66, p. 75-90

Hitchmough J. & de la Fleur M. 2006. Establishing North American prairie vegetation in urban parks in northern England: Effect of management and soil type on long-term community development. *Landscape and Urban Planning* 78 (4), p. 386-397

Kühn N. 2005. Präriepflanzen in der Stadt - Kritische Reflexion eines neuen Trends. Teil 3: Risiken des Einsatzes von Präriepflanzen in Mitteleuropa. *Stadt + Grün*. 9:43-50

Moragues E. & Traveset A. 2005. Effect of *Carpobrotus* spp. on the pollination success of native plant species of the Balearic Islands. *Biol. Conserv.* 122: 611-619

Oudolf P, Kingsbury N. 2005. Planten voor morgen. Ontwerpen met visie. Warnsveld: Uitgeverij Terra Lannoo.

Schmidt C. 2003. Präriepflanzen im öffentlichen Grün. *Grün Forum LA* 3: 18-20

Thijs K. 2008. Kunnen invasieve plantensoorten de bestuiving en de vrucht- en zaadzetting van inheemse planten beïnvloeden? De invloed van de invasieve Reuzenbalsemien op de inheemse Middelste tenunibloem, Grote kattenstaart en Grote waterweebree. Onuitg. Eindwerk K.U.Leuven, afd. bos, natuur en Landschap.

Website van de Belgian Forum on Invasive Species (BFIS): <http://ias.biodiversity.be>